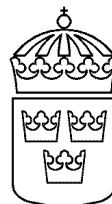

Näringsutskottets yttrande 1995/96:NU6y

Några frågor om sekretess

1995/96
NU6y

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet har berett näringsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1995/96:127 om några frågor om sekretess jämte motioner såvitt gäller frågan om sekretess hos domstolar i mål och ärenden enligt konkurrenslagen (1993:20).

Näringsutskottet

Bakgrund

Enligt sekretesslagen (1980:100) och sekretessförordningen (1980:657) gäller sekretess beträffande utredningar och tillsyn hos Konkurrensverket för uppgifter om enskilda affärs- eller driftförhållanden, uppfinningar eller forskningsresultat, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgifterna röjs. Sekretess gäller också för uppgifter om andra ekonomiska eller personliga förhållanden för den som har trätt i affärsförbindelse med den som är föremål för myndighetens verksamhet och är då absolut, dvs. uppgifterna omfattas av sekretess även om man kan konstatera att någon skada inte skulle kunna uppstå om uppgifterna lämnas ut.

Stockholms tingsrätt prövar överklaganden av Konkurrensverkets beslut, och överinstans är Marknadsdomstolen. De uppgifter angående ett företag som Stockholms tingsrätt eller Marknadsdomstolen får del av i ärenden enligt konkurrenslagen kan vara föremål för sekretess enligt sekretesslagen. I dessa fall gäller sekretessen uppgifter om myndigheters eller enskildas affärs- eller driftförhållanden om det kan antas att den som uppgiften rör lider avsevärd skada om uppgiften röjs. Denna bestämmelse gäller enskildas ekonomiska förhållanden i alla slags ärenden och mål i domstol och innebär en stark presumtion för offentlighet. Bestämmelsen är utformad så att uppgifterna omfattas av sekretess endast när behovet av sekretess väger mycket tungt.

I de aktuella fallen gäller således olika förutsättningar för sekretess för en uppgift beroende på var uppgiften finns; en uppgift som är sekretessbelagd hos Konkurrensverket är inte nödvändigtvis sekretessbelagd när den har överförts till domstol.

Under våren 1995 utarbetades inom Justitiedepartementet promemorian

Några frågor om sekretess (Ds 1995:42). I promemorian behandlas bl.a. en framställning i frågan från Posten AB vari i första hand begärs sådan lagändring att sekretesskyddet för företagshemligheter blir detsamma i domstolarna som hos Konkursverket i berörda konkurrensärenden, eller i andra hand att sekretesskyddet stärks i sådana ärenden. Vad gäller det här aktuella området görs i promemorian sammantaget den bedömningen att det inte föreligger tillräckliga skäl för att ytterligare inskränka offentligheten i domstolarna i ärenden enligt konkurrenslagen.

Propositionen

I proposition 1995/96:127 föreslås vissa ändringar i sekretesslagen. Enligt regeringen bör dock inte någon utökad möjlighet till sekretess i mål och ärenden enligt konkurrenslagen införas nu.

Regeringen framhåller i propositionen att handläggningen hos domstolar i största möjliga utsträckning skall vara föremål för allmänhetens insyn. Mot detta måste vägas behovet av skydd för en enskild part. I mål och ärenden enligt konkurrenslagen är domstolarnas praxisskapande roll dessutom avgörande för lagstiftningens sammantagna ekonomiska effekter på marknaden. Behovet av insyn måste därför här, påpekas det, även vägas mot risken för att en alltför vidsträckt insyn i ekonomiska förhållanden kan leda till att ärenden inte förs vidare till domstol av enskild part trots att allmänintresset av en prövning är stort.

Den nya konkurrenslagen, som trädde i kraft den 1 juli 1993, innebar stora förändringar i det konkurrensrättsliga regelsystemet. Förbud, kraftiga sanktioner och en delvis ny instansordning i domstol infördes. Regeringen erinrar om att den nyligen låtit tillkalla en särskild utredare (vice ordföranden i Marknadsdomstolen Lars Jonson) för att följa upp den nya lagen. I uppdraget (dir. 1995:136) ingår bl.a. att redovisa de hittillsvarande erfarenheterna från tillämpningen av lagen i domstol, t.ex. överklaganden av Konkursverkets beslut. Uppdraget skall redovisas slutligt senast den 31 december 1996 men får avrapporteras i etapper.

Mot bakgrund av den pågående uppföljningen av den nya konkurrenslagen och då det enligt regeringen ännu inte går att dra några bestämda slutsatser om vilken praxis som kommer att gälla vid tillämpningen av nuvarande sekretessregler i dessa mål och ärenden, anser regeringen att någon ändring av sekretesslagen som Posten AB föreslagit inte bör genomföras nu.

Motionerna

I två motioner framförs invändningar mot regeringens bedömning i denna del. Enligt motionärerna bör sekretesslagen ändras så att sekretesskyddet i mål och ärenden enligt konkurrenslagen blir fullgott och lika oavsett instans.

I motion 1995/96:K18 (m) hävdas att det från rättssäkerhetssynpunkt är mycket allvarligt om enskilda avstår från att utnyttja sina rättsliga möjligheter att få beslut av Konkursverket överprövade i domstol. Motionärerna framhåller vidare att domstolarnas praxiskapande roll i konkurrensfrågor är av övergripande marknadsekonomisk betydelse och att brister i sekretess-

skyddet inte bör få hindra en rättslig prövning. Sekretessskyddet i domstolarna bör därför utvidgas så att samma skydd gäller för de olika instanser som prövar frågor enligt konkurrenslagen, anför motionärerna och menar att regeringen snarast möjligt efter det att den pågående utredningen skyndsamt slutfört sitt uppdrag bör återkomma till riksdagen med förslag i denna riktning.

I motion 1995/96:K16 (fp) sägs att regeringen bör beakta de synpunkter som flera remissinstanser, däribland Konkurrensverket, Marknadsdomstolen och Kammarrätten i Stockholm, har framfört i frågan, nämligen att det vore olyckligt om företag avstår från att överklaga Konkurrensverkets beslut på grund av brister i sekretessskyddet. Enligt Konkurrensverket har detta redan inträffat, vilket självfallet inte är förenligt med rättssäkerheten, påpekas det. Eftersom uppgifter som företag lämnar till Konkurrensverket typiskt sett är sådana som företaget betecknar som affärshemligheter finner motionärerna det oacceptabelt att sekretessskyddet i domstol är lägre än hos Konkurrensverket.

Utskottets ställningstagande

I linje med vad som anförts i motionerna 1995/96:K18 (m) och 1995/96:K16 (fp) anser näringsutskottet att det finns skäl att se över sekretesslagstiftningen beräffande konkurrensärenden. Som tidigare nämnts har regeringen låtit tillkalla en särskild utredare med uppdrag att följa upp den nya konkurrenslagen. Enligt direktiven skall utredaren bl.a. redovisa erfarenheter av tillämpningen av lagen i domstol. Hit hör även förhållanden som kan påverka en parts benägenhet att överklaga Konkurrensverkets beslut. Näringsutskottet har inhämtat att frågan också uppmärksammas i den enkät om hittillsvarande erfarenheter av konkurrenslagen som utredaren nyligen tillställt ett stort antal myndigheter och andra intressenter. Näringsutskottet förutsätter därför att frågor om effekterna av gällande sekretessregler snarast blir föremål för ingående överväganden från utredarens sida och att riksdagen därefter skyndsamt får anledning att återkomma till frågan. Med det anförda finner näringsutskottet att syftet med motionerna 1995/96:K16 (fp) och 1995/96:K18 (m) i allt väsentligt blir tillgodosett. Något uttalande härutöver från riksdagens sida är därför enligt näringsutskottets mening inte erforderligt.

Stockholm den 20 februari 1996

På näringsutskottets vägnar

Birgitta Johansson

I beslutet har deltagit: Birgitta Johansson (s), Christer Eirefelt (fp), Karin Falkmer (m), Reynoldh Furustrand (s), Mikael Odenberg (m), Sylvia Lindgren (s), Kjell Ericsson (c), Barbro Andersson (s), Chris Heister (m), Marie Granlund (s), Lennart Beijer (v), Dag Ericson (s), Ola Karlsson (m), Eva

Goës (mp), Göran Hägglund (kds), Laila Bäck (s) och Frank Lassen (s).

1995/96:NU6y

Gotab, Stockholm 1996